

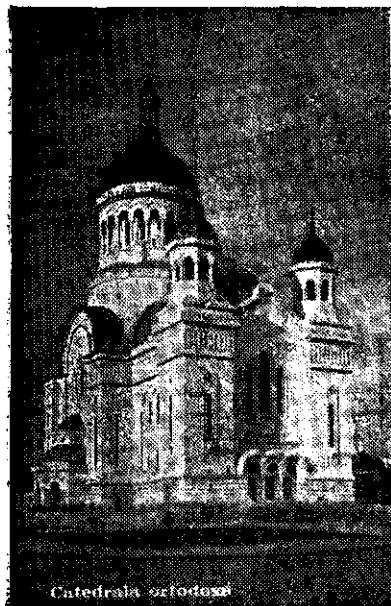
RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SAPTAMANAL

Abonamentul anual: 500 Lei

Redactor: Prot. T. CIURUȘ

Redacția și Administrația
ALBA-IULIA, Str. Avram Iancu 3.

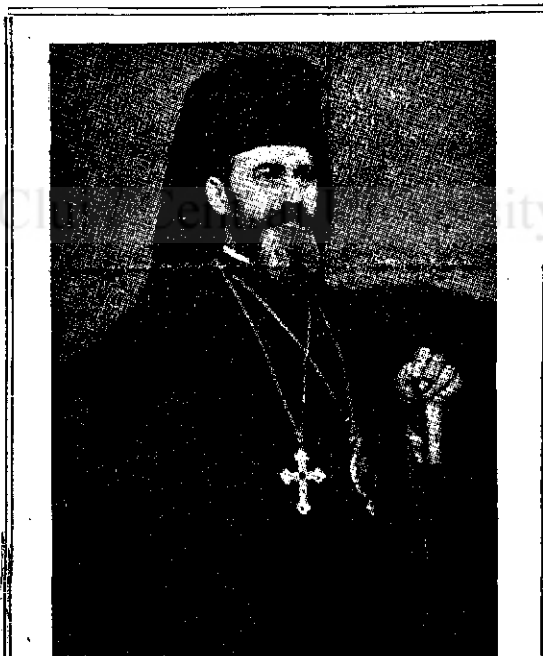
Catedrala ortodoxă

Prea Sfințitul Părinte Episcop NICOLAE COLAN, în mijlocul nostru

Păstorul

Venirea în Țară a Prea Sfințitului nostru Părinte Episcop Nicolae, a prilejuit cu adevărat o nemărginită bucurie după revederea unei despărțiri trupești de doi ani. Această bucurie trăită de toți ceice L-au cunoscut și iubit, s'a vădit în chip deosebit în sufletele fiilor sufletești din cuprinsul Vicariatului nostru.

Tot timpul cât L-am știut în Țară ne simțeam atât de mângăiați, încât săltau Sfintele Altare, preoții și dreptcredinciosul popor. Iar când a venit sorocul despărțirii și Prea Sfinția Sa a cercetat orașul Alba Iulia și Vicariatul nostru, ne-am topit sufletele în rugăciunea cea împreună făcută și dulceața rugăciunii cât și părinteștile sfaturi pentru mântuirea noastră, ne-au mărit și întărit bucuria „care nu se va lua dela noi niciodată”. Au fost trăiri sufletești, isvorâte din convingerea hotărâtă, că Arhierul este trimisul lui Dumnezeu pentru buna întocmire a vieții după poruncile evanghelice.

P. S. Episcop NICOLAE COLAN

Poporul nostru și-a păstrat toate comorile sufletului său, prin puterea ocrotitoare a vlădicilor, cari au picurat adevărurile credinței și nădejdea mântuirii în inimile umilite și s'au sacrificat fără preget ca să apere neamul și creștinătatea. Biserica, așezământ dumnezeiesc, nu cunoaște margini ci cuprinde la sânul său iubitor, pe toată lumea.

Mai presus de toate calculele omenești, stă puterea credinței mântuitoare a Bisericii strămoșești; iar neamul nostru din acest isvor neseacă și răcoritor și-a răcorit durerile și și-a însuflețit nădejile. Ceea ce istoria a dovedit ca prețuitor pentru noi, vremurile actuale își imprimă cu bună dreptate, pecetea izbăvirii din acelaș duh înnoitor de viață.

A fost deci o firească mărturisire de credință și nădejdi mântuitoare, când fiil sufletești a Prea Sfințitului Episcop Nicolae, din partea de jos a Eparhiei ce cu vrednicie

păstorește, s'au simțit sub acelaș cald și iubitor acoperământ cu cei din partea de sus.

Turma povățuită

Sosit în Țară Prea Sfințitul nostru Părinte Episcop Nicolae, după un scurt timp de odihnă și revedere cu cei iubiți, era firesc ca să-și cerceteze fiii sufletești rămași în Patria liberă. Era aceasta și o mult așteptată clipă a fiilor sufletești din Vicariatul nostru. Această îndoită bucurie s'a realizat prin vizitația canonică a P. S. Sale din zilele de 8 și 9 a lunii Octomvrie c.

În seara zilei de 7 Octomvrie c. P. S. Sa sosește în Alba-Iulia, unde este oaspele P. C. vicar prot. Al. Baba, președintele Vicariatului. A doua zi, Joi 8 Octomvrie c., conform programului stabilit, urma să slujească sfânta Liturghie arhierescă și să presideze ședința Consiliului plenar vicarial. Spre acest scop, au fost chemați toți protopopii și membrii Consiliului plenar. Întreg programul s'a desfășurat într-o atmosferă familiară și plină de curată și reciprocă iubire.

La ora 8 dim., biserică centrală din Alba-Iulia este arhiplină de toate autoritățile civile și militare, de numărul impresionant de bogat al intelectualilor, al poporului și de preoțimea ce a alergat să-și vadă Păstorul iubit și dorit. Se

formează un sobor de P. P. C. C. protopopi: Romul Popa, consilier vicarial, Sorin Furdul, Ion Fodorean, Aurel Gliga; C. C. preoți Gh. Popescu-Zlatna, prof. Lucian Munteanu, Teodor Ciuruș, secretar vic. și diaconii Zaharie Gladun și Sever Suciu cari împreună cu I. P. C. Sa Arhimandritul Valeriu Nicolaese, dela Catedrala Incoronării, precedați de preoții prezenți și urmași de mulțimea credincioșilor, în sunet duos de clopote și n armonioase cântări ale corului bisericii centrale, condus de C. păr. Timișan; au eșit întru întâmpinarea P. S. Sale, care sosește la biserică însoțit de P. C. vicar prot. Al. Baba.

După sărutarea sfintei Evanghelii și a Crucii, este condus în biserică și se săvârșește sfânta Liturghie arhierescă. În cursul sfintei Liturghii își face intrarea în sf. Altar, P. S. Episcop Policarp al Americii și locuitor al Ismailului, care a venit anume să poată revedea pe P. S. Episcop Nicolae. Imbrățișarea între cei doi Arhierci, a fost emoționantă până la lacrimi de bucurie.

Continuare în pag. 2.

Urmare din pag. 1.

Sfânta slujbă decurge într-o atmosferă de adâncă e-vlavie, iar ochii înlăcrămați ai credincioșilor mărturiseau bucuria și dragostea pentru Arhiereul iubit și dorit. Ceeace a ridicat însă la dreapta prețuire aceste solemne momente, a fost cuvântul părintesc al P. S. *Episcop Nicolae*, rostit cu o caldă iubire părintească și vădită purtare de grijă pentru turma din aceeași parte a Eparhiei.

Pentru măreția adevărului propovedit, pentru a-se împătași toți din dulceața lui și pentru mărturia vremurilor ce vor urma, îl reproducem în cele următoare.

Predica P. S. Episcop Nicolae.

„Tatăl nostru carele ești în ceruri”.

Duioasa bucurie ce-mi umple sufletul azi, că bunul Dumnezeu mi-a ajutat să înalț rugăciuni la sfântul Altar din aproape cel mai de jos colț al Eparhiei mele, mi-a învo-cat în suflet cuvintele cu cari începe rugăciunea domnească, căci și în umilul praznic de azi, totmai că'n rugăciunea domnească, e vorba de Tată și fii, e vorba de acea frumoasă obște creștinească a cărei pildă trebuie să o vedem în felul cum Mântuitorul a vrut să fie o familie.

De aceea când auz rugăciunea „Tatăl nostru”, îmi apare în ochii sufletului chipul unei familii ideale, în care Tatăl e Dumnezeu, iar fiii, oamenii de toate chemările, profesiunile, stările și națiile pământului. O familie mare, pe care Mân-tuitorul ca și Tatăl a vrut-o totdeauna să trăiască în pace, în atmosfera cântată de îngerii dela Vithleem.

Rugăciunea „Tatăl nostru” este rugăciunea tuturor, e ru-găciunea copiilor și a celor vrâstnici, a săracilor și bo-gaților, a civililor și militarilor, a celor sănătoși și bolnavi, e rugăciunea ce se citește lângă leagăn și la căpătâiul celor ce pleacă de aici. Și totuși cât de stranie pare această rugă-ciune azi, când vedem ce înseamnă cuvântul de „Tată” și mai ales raportul ce vrea să se sălășluiască între oameni; ce înseamnă vrăjmășia între tată și fii. Căci oricât de adânc i-am pătrunde înțelesul, par'că realitatea zilelor nu acoperă, decât în mică măsură, înțelesul lor. „Căci Tatăl așa a iubit lumea, încât și pe Fiul său cel unul născut l-a dat” — l-a dat jertfă de ispășire — „ca tot cel ce crede întrânsul să nu piară, ci să aibă viață veșnică”. (Ioan 3, 16).

Nu vedeți oare în dragostea aceasta nemărginită, chipul cel viu al oricărui părinte bun de pe pământ. Această iubire nemărginită trebuie să stârnească în suflete, dragostea de Dumnezeu, căci curățenia inimii nu poate stârni decât iu-bire, iar în familie dragoste.

Iubirea în lume nu se prea găsește și nu odată se zice: ce a făcut legea lui Hristos de nu a putut sălășlui pacea și lumea se vrăjmășește ca și acum 2000—5000 de ani? — Răspunsul nu e greu de dat, căci vin cu altă întrebare: Când o-menimea s'a pus cu adevărat să înfăptuiască în lume, E-vanghelia Domnului?

Au fost oameni singuratici cari au mers așa departe cu iubirea lui Dumnezeu, încât s'au adus pe sine jertfă, dar aceștia rămân cazuri izolate. Sunt și obștii întregi ce pro-poveduesc în lume Evanghelia, dar sunt și ele mici față de marea obștie a lumii, care e condusă mai mult de alte idealluri și văzînd Dumnezeu aceasta, din vreme în vreme îngăduie să se deslănțue în lume câte un prăpăd, ca lumea să pățească întocmai ca și copilul neascultător, ce-i dăscălit de părintele său.

Cam așa e și soarta lumii în clipa de față, ea se cutre-mură căci bunul Dumnezeu s'a încrunțat la ea, ca să-și dea seama că pân'ce nu va încerca să-și întocmească viața după legea lui Hristos, până atunci pace în lume nu se poate să-lăștui. Căci numai pacea lui Hristos și prin Hristos poate dăinui. Toate celelalte păci sunt compromisuri, se ofilesc ca florile, căci nici iubirile omenești, ori interesele, nu sunt veș-nice; numai legea lui Hristos e veșnică, ea fiind zidită pe cea mai curată jertfă adusă.

Biserica noastră în duhul acestei iubiri alui Hristos se roagă și propoveduește ori unde și ori când. Biserica e așa de largă în iubirea ei, încât nu-și mărginește rugăciunea nu-mai la sufletele fiilor ei, ci cuprinde toată lumea. Desigur vă amintiți de cuvintele ei: „pentru pacea a toată lumea,

pentru bunăstarea sfințelor lui Dumnezeu biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm!” Această frumoasă rugăciune n'a putut ispori, decât dintr'o atmosferă familiară în care Tatăl e părinte iar oamenii, fii.

Să dea Dumnezeu și aceasta e ultima mea rugăciune din slujba de azi, ca toți fiii nației noastre să se zidească tot mai mult în această dragoste alui Hristos, care nu cunoaște margini ci cuprinde toată lumea, ca și căldura și lumina soa-relui ce nu alege pe oameni, ci se revărsă îmbelșugat peste toți.

Aceluiași bun Părinte din cer ne înălțăm inimile noas-tre să trimită în lume pacea lui Hristos, care împreună și nu desparte, care zidește și nu surpă. Pentru această pace m'am rugat și azi și i-am adus Părintelui mulțumire, că m'a încrednicit să ridic cuvinte de slavă și în această biserică.

Bunul Dumnezeu să Vă păzească de rău și pe toți ai voștri, ori unde ar fi; bunul Dumnezeu să vă mângăie în dureri, să vă sporească bucuriile; să aveți bucuria sufletului, care în această lume toate ale sale lui Hristos Dumnezeu le-a dat. Amin”.

După aceasta se face rugăciunea pentru invocarea Du-lului sfânt și apoi se trece în sala de ședințe.

Ședința Consiliului plenar.

În sala mare a Palatului Reuniunii meseriașilor români, se ține ședința Consiliului plenar vicarial. Sunt prezenți: P. P. C. C. prot. stavrofor Dr. Seb. Stanca, prot. Romul Popa, prot. Nic. Vasiliu, din cler și d-nii Dr. Valer Moldovan, prof. Turda, Dr. Ioan Pop fost ministru, Alba-Iulia, Dr. Petru Metes, juriconsult, membri mireni și secretariul, Păr. T. Ciuruș.

Ședința se ține în asistența preoțimii prezente, dintre cari remarcăm pe P. P. C. C. protopopi, Vasile Span, Sozin Furdui, Aurel Gliga și Ion Fodorcanu și un număr frumos de preoți.

Când intră în sală P. S. ca în *Episcop Nicolae*, însoțit de P. S. *Episcop Policarp* și de P. C. vicar prot. Al. Baba, mulțimea prezdată intonează imnal: „Pe Stăpânul” și n-urale nesfârșite ocupă locul presidial. Deschizând ședința, dă cuvântul P. C. vicar prot. Al. Baba care — în calitate de președine al Vicariatului — rostește o măreață cuvântare, pe care o redăm întocmai.

Cuvântul P. C. vicar prot. Al. Baba, preșe-dintele Vicariatului.

PREA SFINȚIȚI STĂPANI,

PREA CUCERNICI PROTOPOPI,

CUCERNICI PREOȚI,

VENERAT CONSILIU PLENAR,

Mă cuprinde o adevărată sfială, pentru marele rol ce-l implinesc în ziua de astăzi, când am fericitul prilej să deschid această nouă întrunire a organului competent și consti-tuțional, menit să verifice activitatea dezvoltată de Vicaria-tul Episcopiei noastre.

Dacă împrejurările ce au creiat această unitate, ne-au găsit nepregătiți sufletește și ne-au pus în situația unor copii lăsați să dibuim prin besnă, ne-am pus nădejdea în Dumnezeu și în puterea noastră de muncă, pusă cu tot dragul în slujba Bisericii noastre, însuflețiți doar de sufletul și de mâna nevăzută a bunului nostru păstor. Astăzi puterile noastre, dupăce au înfruntat valuri atât de potrivnice, se în-viorează când putem avea față în față în mijlocul nostru pe Prea Sfințitul și vrednicul nostru Stăpân canonic Nicolae al Clujului, ale cărui fapte, cu adevărat părintești și românești, la postul de comandă și de îndrumare a sufletului nației

Continuare în pag. 3.

Urmare din pag. 2.

noastre, adumbrite doar numai la umbra credinței ni L-au ridicat nu numai în ochii noștri ca fii sufletești, ci și în ochii tuturor Românilor, ca pe un vrednic și plin de demnitate păstor sufletește, căruia, pe drept cuvânt, marea nostru Areopag al Culturii ce nu cunoaște granițe, i-a deschis, la 26 Maiu 1942, porțile sale, ca să intre triumfal între membri activi ai Academiei Române, acela, care, prin activitatea literară atât de bogată, culminând în talmăciria Noului Testament s'a situat alături de marea înaintaș Simion Ștefan; apoi convingerea că e pe drumul marilor păstori de suflete, atunci când cu demnitate neegalată străbate toate cotloanele cuiburilor românești din Ardeal, risipind dăra de lumină, în numele Aceluia ce „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire s'a făcut om, a pățimit, dar a înviat“.

PREA SFINȚITE STĂPÂNE,

Nu ne putem dumiri și nu ne putem și noi, ca și Apostolii de odinioară liniști în suflete, că oare e adevăr că Stăpânul nostru să fi venit între noi, căci prea a fost o vecinicie timpul nenatural ce ni V'a smuls din vederea ochilor și prea au ars sufletele noastre de dorul de a trăi clipa în care ochii iubitori ai Prea Sfințicii Voastre să se întâlnească cu ochii umeziți de lacrimi ai fiilor Voștri sufletești, așa încât abia acum înțelegem pe sărmanii Apostoli de odinioară, cari cuprinși de bucuria sfântă de a le fi intrat prin ușile încuiate Acela de a cărui dor se topiau inimile lor întâmpinându-i cu vorba dulce: „Bucurați-Vă“, sufletele noastre sunt străbătute de aceeași lumină și căldură ca și a lor, când și noi, izolați în casa durerilor noastre V'am putut simți caldul suflet și îmbrățișarea părintească, când cu fața senină, dar brăzdată de lacrimile durerii și a bucuriei, ne-ați putut găsi adunați la un loc, ca să ne spuneți ca odinioară „Cel ce a șters toată lacrima dela toată fața“, „Bucurați-vă că am venit la voi“.

Dela 15 Septemvrie încoace, ne scaldăm sufletele noastre în bucuria sfântă a copilului la sânul părintelui său. Și astăzi când am fericitul prilej, după o înălțătoare sfântă slujbă în care ne-am topit sufletele la Altarul Domnului, dătător de mari nădejdi, să vedem în fruntea acestei corporațiuni reprezentative a Consiliului Plenar și în sânul protopopilor și a preoților ce constituie armata și Statul Major al Prea Sfințicii Voastre, în numele lor ca, comandanți și vânători de suflete și al poporului nostru românesc dreptcredincios de pe aceste plături, Vă rugăm călduros să ne îngăduiți a deschide brațele noastre și cu fiinșă dragoste și respect, să Vă zicem un călduros: „Bine ați venit între noi“.

Ne vom spovedi cu sinceritate, ca și copilul în fața părintelui său, de tot ce am făcut, dar parcă bucuria revederii noastre ne înseninează și nu ne lasă să vedem zilele de ceață ce s'a ridicat de pe ochii noștri, pentru începutul atât de greu ce ni l-a hărăzit vremea, pentru activitatea Vicariatului nostru, când copleșiți de valul durerii și de vaetul desperat al atâtor familii de preoți și de enoriași, am pornit la drum în fruntea acestui Vicariat, doar în mână cu Statul de plată al preoților, de pe luna August ca un ghid de orientare asupra acelor pe cari trebuie să-i chemăm la muncă și cu o mică materială în traista fondurilor noastre de abia a unei sume de 150 Lei, cât am putut realiza, dar în același timp cu sarcina răspunderilor împlinirii atâtor exigențe și cu toiagul însuflețitelor noastre comandamente, că făcându-ne întreaga datorie „cu rând și fără rând“, vom râsbi să înfruntăm furtuna năpraznică a vremilor și cu o ceață mai mică decât a Apostolilor, constituită din câțiva desrădăcinați preoți, muncind fără preget, fără ore de birou, fără hrană, fără program, dar cât a înăpuit în puterile noastre de muncă — poate nu arareori până la luminatul zilei — putem să prezentăm Prea Sfințicii Voastre solia, că lucrul pe care ni L-ți dat să-l săvârșim, L-am săvârșit.

Organizarea Vicariatului am pus-o pe baze — credem — destul de trainice; și chiar dacă am avut nenorocul de a munci fără fonduri și fără buget până la 1 Aprilie 1942, nu ne-am lăsat copleșiți de povară și nici unul dintre noi noi n'a căzut pe brazdă; stăm în picioare și am uitat durerea suferințelor noastre, de dragul de a trăi aceste înălțătoare clipe ale revederii.

Totuși trebuie să Vă mărturisim, că dela ultima noastră ședință plenară, din 24 Iunie 1941, când tarăși întruniți aici membri Consiliului plenar la sfat și la judecata problemelor grele ale Bisericii noastre, cuprinși de durere, trebuie să constatăm că vrednicul nostru Consilier, Dr. Remus Furdui, distins fiu al Bisericii și al Neamului, nu mai poate fi între noi, el trecând granița acestei vieți la data de 10 Aprilie 1942. Sufletul lui de bun creștin și bun român e totuși în clipa aceasta străfulgerat de fiorul clipei de bucurie ce o trăește împreună Păstorul cu toamna sa și simțim poate cum se scaldă în glasurile rugăciunilor noastre ce le înălțăm către „Dumnezeul Duhurilor și a tot trupul“ pentru odihna lui și pentru cinstirea căruia, prin sculare, dându-i expresiunea sentimentelor noastre de recunoștință pentru tot ce a reprezentat în Biserica noastră, îi acoperim fața cu „Veșnica lui pomenire“ și cu rugăciunea ca Dumnezeu să-l odihnească între cei aleși.

Am merita poate să înfruntăm o legitimă întrebare: Pentru ce s'a scurs un timp atât de îndelungat dela ultima noastră ședință plenară până astăzi? Dar, fiindcă am făcut făgăduința să ne mărturisim cu toată sinceritatea, vom răspunde la această legitimă întrebare, că nu noi, ci împrejurările ne-au dovedit și de data acesta că „bietul om e sub vremuri“.

Am vrut să răspundem la sugestiile și dorința unor distinși membri ai Adunării noastre eparhiale ce se găsesc pe pământul României noastre libere, de a ține o adunare eparhială în această primăvară trecută, dar împrejurările nu ne-au favorizat să împlinim acest deziderat ce era și al nostru și poate, ca în toate lucrurile lui Dumnezeu și aici picdeca de a putea ține această manifestare, ni s'a răsplătit din plin astăzi, când putem avea fericitul prilej de a Vă vedea între noi și care fapt singur este o adevărată manifestare.

Vicariatul nostru însă n'a pregetat dela ultima ședință plenară a se întruni regulat în 12 ședințe, în care a dezvoltat toată activitatea posibilă, dând deslegare multiplelor probleme de interes general și personal, în conformitate cu prestigiul Bisericii la care am ținut mai mult decât la ori și ce.

Activitatea noastră, cuprinsă în raportul general ce Vă prezentăm, va mărturisi prin rostul dosarelor și a actelor, în ce măsură ne-am făcut datoria. Și noi stăm cu fruntea senină și cu sufletul împăcat că mai mult, în împrejurările date, nu am putut face.

Vom prezenta cu rapoarte speciale diferite probleme de interes general și cari privesc viața bisericească din Vicariatul Eparhiei noastre și Vă vom supune deliberării și judecării Prea Sfințicii Voastre și Veneratului Consiliu Plenar, aceste probleme și căutarea soluțiilor lor.

Nu putem însă încheia cuvântul nostru, fără de a mărturisi încă două bucurii ce am avut în răstimpul anului acestuia.

Una de ordin material de a fi putut obține înalta înțelegere a Ministerului Cultelor și a ni se bugeta Centrul Vicariatului cu personalul necesar, lucru ce ne dă putința să continuăm munca noastră în condițiuni mai omnoase, cu un aparat mai potrivit grelelor răspunderi ce ne apasă.

Dacă această bucurie este legitimă pentru partea materială a Centrului Vicariatului nostru, trebuie să subliniem regretul nostru că P. C. Protopop Stavrofor și consilier Dr. Sebastian Stanca, ale cărui minunate îndrumări au fost o adevărată lumină pentru noi în vremea primelor zile de dibuire ale organizării Vicariatului nostru, ca unul ce era atât de încercat în munca de organizare, pe care a depus-o de altfel cu aceeași râvnă dela începutul reînființării eparhiei Vocevodului Ștefan cel Mare, la Cluj, cu data de 1 Iulie 1942, prin forța împrejurărilor create de lege, a trebuit să treacă în statul pensionarilor.

Socotesc că n'aș fi la locul meu și aș înăbuși un sentiment legitim de cinstire, dacă chiar din acest loc n'aș sublinia cu adevărată apreciere sinceră a respectului ce-i păstrăm întreaga contribuție prețioasă ce ne-a dat-o în vremea cea mai potrivită, Vicariatului nostru. Deși cu familia ruptă în două, o parte la Sibiu, iar P. C. Sa aici în Alba Iulia, această împrejurare nu l-a împiedecat ca să-și dea din plin întreaga contribuție și afirmarea sa ca a unui adevărat ar-

Continuare în pag. 4.

Urmare din pag. 3.

bitru în materie de organizație și astăzi mărimur în lucrările Vicariatului nostru și ne umple sufletul nostru de regretul de a nu ne fi cșuit să-l păstrăm și pe mai departe cu bogata-i presanță și putere de muncă între noi, la conducerea acestui Vicariat.

Fie-mi îngăduit, ca în numele meu personal, al colaboratorilor mei dela Vicaria, fără deosebire și al tuturor protopopilor și preoților și — cred — în asentimentul P. S. Voastre și a întregului Venerabil Consiliu plenar, să-i aduc călduroasele mulțami pentru buna îndrumare și pentru frumoasa contribuție ce ne-a dat și să păstreze pentru restul vieții P. C. Sale — pe care îl dorim încă lung și plin de mulțumirea unui om ce și-a făcut datoria, dacă n-am cere prea mult — în locul cel mai ales al sufletului său, florile recunoștinței noastre, de cari vremile grele prin care am trecut ne-au legat atât de strâns și nu l-au despărțit nici vârsta și nici calitatea de om încercat.

Noi, în tot cazul, ne-am simțit onorați de prezența P. C. Sale și regretul de a ne despărți vremelnic nu ne poate înăbuși urarea sinceră, ca bunul Dumnezeu să-l țină încă mulți și fericiți ani.

A doua bucurie de ordin sufletesc a fost apoi grija ce a purtat-o destinul Bisericii din Vicariatul nostru I. P. S. Părintele Miropolit Nicolae al Ardealului, care, ca aleasa calitate a părinteștii dragoste ne-a ocrotit, ne-a îndrumat și ne-a ajutat și efectiv cu un fond de 120.000 Lei, după ce a constatat, la înalta vizită ce ne-a făcut la 14 Februarie 1941, că echipa noastră de preoți modești nu se îngânjoaie de povara prea grea pusă pe umerii noștri și nu se dă îndărăt dela nici un fel de sacrificiu material și moral pentru purtarea cu omenie a încrederii ce s'a așezat de Prea Sfinția Voastră pe umerii noștri. Dar bucuria noastră a culminat în zilele de 18 și 20 Iulie 1942, când Înalt Prea Sfinția Sa, luând putere dela semnul biruinței a plecat — după ce a reîmprospătat legătura la Altarul Bisericii române din Feleac, mărturie a vremurilor Marelui Ștefan — zic, a plecat la Turda, de unde a răsărit pentru viața noastră bisericească marelui Episcop Șaguna și unde a risipit cu o rară măiestrie sămânța Evangheliei în sufletul trudit al Neamului și brăzdat de lacrimile atâtor familii izgonite din Ardealul robii, ce se găsesse în acest oraș, loc de prim popas al celor desnădăjduiți, ce au luat lumea în cap.

Manifestația de sărbătoare începută la Turda, a continuat pe tot drumul dintre Turda la Cămpeni, prin satele vajnicilor noștri luptători și Moți, iar la Cămpeni, prilejindu-ne înalta vizită o întâlnire peste așteptări a sufletului preoțimii și popoului, a dat ocazie Înalt Prea Sfinției Sale să vorbească cu un măestru aparat de argumentare popoului nostru, despre roadele mântuirii din Biserică; apoi preoților întruniți la masa protopopului, dându-le din sufletul mare crâmpce de învățătură pentru marea misiune a păstorului sufletesc.

Dela Cămpeni, drumul triumfal a ajuns la Abrudul Prefecților lui Iancu, unde cu aceeași bogăție de argumente Înalt Prea Sfinția Sa a împăriășit tuturor frumoasele și alesele crâmpce ale luminii lui Hristos, ca apoi sfârșind misiunea oficială să se retragă încărcat de recunoștința Clerului și a popoului la îndalinatele Înalt Prea Sfinției Sale îndeletnicite, ca suprem părinte al Mitropoliei noastre.

Nu pot să nu subliniez cinsirea ce li se cuvine Prea Cucernicilor noștri protopopi dela Turda, Cămpeni și Abrud, precum și în treacă la Baia de Arieș, pentru grija ce au depus-o întru afirmarea la justa valoare a acestui drum misionar al I. P. S. Sale. Și aceste centre protopopești se vor putea lăuda pentru multă vreme înainte cu zilele de înaltă sărbătoare ce le-a prilejuit vizita I. P. S. Sale, sărbătoare la care a putut contribui deopotrivă și strădania Prea Cucernicilor lor de a fi înțeles și răspuns cu demnitate la legătura ce s'a făcut între Păstor și turmă.

Simt datoria de a trimite și din acest loc I. P. S. Sale, omagiul de recunoștință, pe care am avut plăcerea de altfel, să-l exprimăm și în scris îndată după împlinirea acestor zile de frumoase și înălțătoare bucurii și să rog pe bunul

Dumnezeu ca să-i țină viața și sănătatea și acum după ce a intrat în limita anilor 60, încă mulți și fericiți ani „drept îndreptând cuvântul adevărului”.

Bucuria noastră este justificată și înmulțită, când aceeași ședință plenară este onorată și de prezența P. S. Sale Episcopului Policarp Moșca al Ismailului, fiul Vicariatului nostru și al Protopopiatului Alba-Iulia, care nu și-a putut da răgaz și căruia distanța imensă nu i-a fost nici o piedecă de a veni dela Ismail între noi, ca îmbrățișându-și cu drag pe Fratele întru Hristos, Prea Sfințitul nostru Stăpân — în care scop anume a pornit dela Ismail încoace — să-l vedem mărimur bucuria cu aceeași părintească sollicitudine prietene noi, ca unul care a cinstit bisericile din protopopiatul nostru cu dese și frumoase slujbe și care, având adânc înfipte rădăcinile dragostei și a amintirilor în acest pământ românesc, a venit ca și Prea Sfinția Sa să cinscească pe Bunul nostru Fărinte și să onoreze acest Consiliu plenar, ce am avut cinsirea să convoc.

Li mulțumim călduros de dragoste ce ne-o poartă și-i exprimăm omagiile noastre respectuoase pentru bucuria ce ne-o cășunează și îi dorim păstorire vrednică întru mulți și fericiți ani.

Și acum, după ce am dat expresiune sentimentelor de care eram stăpânit și mulțumind Venerabilului Consiliu că a dat ascultare glasului nostru de chemare, precum și Prea Cucernicilor protopopi și Cucernicilor preoți, căci, prin prezența lor mărimur bucuria pot avea ocaziunea să o polarizeze în protopopiatele și parohiile Vicariatului nostru, constatând prezența majorității membrilor, declar ședința deschisă și rog pe Prea Sfințitul nostru Stăpân să ne onoreze cu prezidiul acestui plen, dorindu-Vă tuturor ca să aveți încă mulți și fericiți ani bucuria ce o simțim noi în ziua de astăzi.

Răspunsul P. S. Episcop Nicolae Colan.

Dând ascultare îndemnului sufletului meu, trebuie să repet că mulțumesc bunului Dumnezeu pentru bucuria de a mă găsi, după doi ani, împreună în mijlocul slujitorilor și a popoului din partea de jos a Eparhiei mele. A fost o mângâiere mare să umblu printre frații mei, deși știam că multe înfăptuiri se întâmplă aici. Bucuria a fost sporită prin cuvântul P. C. năcar prot. Al. Baba din care ne-am lămurit, că așezământul acesta, întemeiat dintr-o trebuință inexorabilă, e trebuitor și care și-a verificat rostul la care m'am gândit când l-am întemeiat.

Intr'adevăr viața bisericească era îndrumată firesc, dar ca organizație a trebuit să se purceadă dela capăt. Și deci nu mă îndoiam că o să aveți greutăți, nu din nepricepere cât mai ales din împrejurările în cari a trăit neamul. Am constatat spre nemărginita mea bucurie, că aceste greutăți foarte repede au fost învinse și cu mijloace prea modeste ați pus pe temelii bune acest așezământ.

Factorii hotărâtori în această izbândă bisericească au fost râvna creștinească și bisericească a celor ce au condus Vicariatul, și a înainte statătorilor și a celor mai mici. Subliniez, că atât conducerea cât și cei de jos, înțeleg administrativ, au înțeles postulatele vremii și și-au pus râvna, osteneala, în slujba instituției și prin ea, a Bisericii și Neamului.

Eu v'am petrecut de dincolo de hotar, cu inimă de părinte și m'am bucurat când am auzit vești bune. E adevărat, că nu eram prea îngrijorat căci vă știam sub părintească grijă a I. P. S. Mitropolit Nicolae care, nu numai ca șef ierarhic ci și a legăturilor cu cari m'a cinstit, eram convins că vă stă într'ajutor, ceea ce s'a și întâmplat.

Nu mă îndoiam nici din pricina știind, că aveți pe priecutul și devotatul consilier, păr. Dr. Seb. Stanca. Eu, fiindcă s'a întâmplat retragerea în penzie, îi mulțumesc și personal de toată râvna și jertfa adusă și înainte de anul 1940 și după aceasta și rog pe Dumnezeu să-l dăruiască cu mulți ani ca să se bucure de cinstirea fraților săi și a familiei.

Cu aceeași părintească dragoste mulțumesc tuturor celor ce au cheltuit fie devotament, osteneală, bani ori au fost preoți, ori mireni.

Biserica noastră e a popoului, nu e o Biserică clericală;

Continuare în pag. 5.

Urmare din pag. 4.

e Biserica vie alcătuită din preoți și mireni. Biserica noastră însemnează clerici și mireni, zidiți pe o temelie, care e Hristos „decât care alta nimeni nu poate pune”. Noi așa am fost totdeauna, de aceea legăturile n'au fost mai organice ca între clerul și poporul nostru. Clerul nostru n'a avut privilegii de aparat, ci s'a bucurat și suferit cu poporul credincios.

De aceea m'am bucurat așa de mult când am ascultat cuvântul P. C. vicar prot. Al. Baba și aduc mulțumirile mele pentru tot ce a făcut cârmuirea bisericească și preoțimea de dincoace și împărtășesc toată dragostea fraților de dincolo, odată cu arhierasca binecuvântare, rugând pe Dumnezeu să-și reverse harul său peste strădania noastră a tuturor.

Dau apoi glas bucuriei când am aflat, că P. S. Frate Episcop Policarp are să vină aici spre a ne vedea. Eu îl îmbrățișez cu toată căldura, nu numai a frăției în Hristos ci și a prieteniei de multă vreme, verificată încă din tinerețe, și-i mulțumesc. Și-i doresc să poată munci cu vigoare, pentru Hristos.

★

În numele mirenilor ia cuvântul d-l profesor univ. Dr. Valer Moldovan și exprimă bucuria ce au simțit-o toți când au auzit, că Stăpânul nostru — după doi ani de despărțire — a revenit să-ne cerceteze. „Cum bucuriile nu-s statornice — continuă ilustrul vorbitor — Vă spunem, că înveninată bucuria de gândul că P. S. Voastră iar ne va părăsi și iar vom fi pui golași, noi vom suporta și aceasta căci credem în înviere”.

După aceasta P. S. Episcop Policarp al Ismailului, mulțumind P. C. vicar prot. Al. Baba, pentru caldele cuvinte cu cari l-a întâmpinat, exprimă mulțumiri și P. S. Episcop Nicolae „pentru care amintirea plăcută a anilor trecuți nu mă lăsa să nu vin, să-ne dăm îmbrățișarea dorită”. Incheie cu cuvintele: „Prea sfințite, Noi rămânem aici, iar Dumnezeu să-Te ocrotească și pe toți frații noștri păstoriși acolo, întărindu-Vă în purtarea cu răbdare a rostului în viață, așa ca și până acum”.

Desbaterile Consiliului plenar.

Urmează apoi prezentarea rapoartelor cu privire la obiectele dela ordinea zilei și discuțiile cu privire la justa lor soluționare.

În primul rând se prezintă raportul general al Vicariatului, dela 30 Iunie 1941—1 Aprilie 1942, care — tipărit fiind — se ia la cunoștință. Al doilea punct a fost, școala de cântăreți bisericești, a cărei înființare și deschidere încă în toamna aceasta, s'a aprobat. Problema catehizăției, a metodelor și a procurării materialului didactic, a format obiectul hotărârii de a pune preoțimea tot sufletul în această cauză. Pentru inspectarea felului cum își face fiecare catihet datoria, este numit P. C. prot. Vasiliu, ca inspector al învățământului religios de toate gradele.

Se ia act apoi de aprobarea Sf. Sinod, pentru reînființarea mănăstirii Râpa-Râmețului, unde a doua zi se va face o vizitație arhierescă. O altă problemă ce a preocupat grija tuturor, a fost: problema preoților din Munții Apuseni. După discuții ample, se decide: menținerea principiului ajutorului pentru preoți, solicitarea scutirilor pentru taxe școlare și complectarea vacanțelor bine motivate, cu preoți cu pregătire extra-ordinară. Se decide apoi, editarea organului eparhial „Renașterea” în continuare; se ia act cu aprobare de preluarea administrării Fundației „Gheorghe Sion”, cum și de cele două acte adiționale a d. Gh. Sion pentru augmentarea Fundației și se exprimă mulțumiri. La fel și raportul despre demersurile făcute în cauza obținerii unui local potrivit pentru Vicariat, cum și raportul în cauza ajutorării preoților dela centru: se iau la cunoștință cu aprobare.

În sfârșit, P. C. prot. Nicolae Vasiliu, în numele Vicariatului, exprimă toată recunoștința ce datorăm P. C. prot. stavrofor Dr. Seb. Stanca, care — după o rodnică activitate desfășurată timp de 35 ani — a trecut în stadiul pensionar. Elogiind activitatea-i bogată, propune iar Consiliul plenar aprobă următoarele:

„Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, Vicariatul Alba-Iulia, luând act de pensionarea P. C. Sale Protoiereului

Stavrofor Dr. Seb. Stanca, consilier referent, drept semn al prețuirii activității Sale pe teren bisericesc și cultural național, îl proclamă consilier onorar pe viață al acestei Eparhii și ca un omagiu netrecător pentru lucrările Sale științifice și literare, îi va publica, pe spesele Eparhiei, într'un volum toate lucrările referitoare la Biserică, însoțindu-le cu biografia P. C. Sale”.

Față de această spontană manifestație recunoscătoare, P. C. prot. stavrofor Dr. Sebastian Stanca, cu ochii scâldați de lacrimi, mulțumește P. S. Sale și Vener. Consiliu vicarial pentru gestul recunoscător. Evidențiază cum Vicariatul a format o adevărată familie, în fața adversităților înămpinate. „Legat sufletește de Eparhia Clujului și de Vicariat — spune P. C. Sa — rămân tot același, ca semn de recunoștință pentru dragostea cu care am fost întâmpinat”.

Se procedează apoi la complectarea celor două posturi vacante de consilieri vicariali referenți. La unul este ales, cu unanimitate, C. păr. T. Ciuruș, secretarul vicarial, iar la al doilea C. păr. prof. Lucian Mureșan, care urmează să-și ocupe demnitatea nouă numai după ce își va putea aranja situația în învățământ. Noul consilier, C. păr. T. Ciuruș, mulțumește pentru încrederea pusă și promite muncă devotată.

Incheiată fiind ordinea de zi, se decide expedierea unei telegrame de mulțumită d-lui Subsecretar de Stat prof. Aurel Popa, pentru largă înțelegere și ajutorare dată problemelor vitale ale Vicariatului nostru.

În continuare se ține ședința Adunării generale a Fondului de ajutorare preoțesc vicarial, în prezența delegaților preoțimii noastre. Se ia act cu aprobare de bilanțul fondului, se acceptă reprimirea unor membrii cari au depășit termenul de 6 luni, pentru cotizații, din cauza împrejurărilor vitrege din 1940 și se decide primirea ca membri a cântăreților bugetari și a soțiilor lor.

Într-o atmosferă familiară se ia apoi masa comună, pen-truca a doua zi să se purceadă la vizitarea Mănăstirii Râpa-Râmețului.

Spre Mănăstirea Râpa-Râmețului.

În programul activității P. S. Episcop Nicolae, s'a stabilit vizitația arhierescă la mănăstirea Râpa-Râmețului, în ziua de 9 Octombrie 1942. Această înaltă vizitație a devenit însă un moment cu adevărat istoric datorită prilejului îmbucurător de a fi primit actul de aprobarea reînființării mănăstirii de călugări, tocmai în ajunul vizitației.

Astfel Mănăstirea cu o vechime care merge până la anul 1486 și care în decursul veacurilor a cunoscut nu numai actele de ocrotire Voievodală ale lui Radu Vodă și Mihai Viteazul, ci și cele de barbarie ale Generalului Bukow din 1762, vede răsărind asupra sa soarele restaurării canonice și legale chiar prin binecuvântarea Arhierelui canonic, care este P. S. Părinte Episcop Nicolae.

Ce minunată întocmire dumnezeiască a lucrurilor ca pe urmele Vlădicilor istorici a Geoagiului, Cristofor Sava și Gheorghe „statornici în credință”, să pășească acum alt Vlădică „statornic în aceeași credință”, P. S. S. Nicolae al Clujului.

Din Alba-Iulia pleacă P. S. Episcop Nicolae împreună cu P. S. Episcop Policarp, însoțiți de P. C. vicar prot. Al. Baba și P. C. C. prot. Romul Popa, Nic. Vasiliu și A. Gliga și clerul dela centru. În satul Geoagiul de sus, P. P. S. S. Lor sunt primiți cu o vădită bucurie exprimată de mulțimea florilor aruncate în cale și de covoarele ce împodobeau porțile gospodarilor creștini. În fața primăriei sunt întâmpinați de autoritățile locale, în frunte cu inimosul prim-prefor d-l Dr. V. Bârluțiu, animatorul și organizatorul întregului pelerinaj la mănăstire.

De aici, cale de două ceasuri prin valca ce curge șerpuitor printre stâncile enorme, pe trăsuri cu cai și boi se face drumul obositor și totuși cu multă dragoste, până la Mănăstirea, care mică și modestă, pitulată sub coasta învecinată își așteaptă Arhierelul legiuit, să-i deschidă porțile unei noi vieți călugărești în credința-i străbună.

Soborul preoților din tractul Aiud, starețul Mănăstirii ierom. Evloghie Oța, în frunte cu P. C. prot. Iosif Pop, im-

Continuare în pag. 6.

Urmare din pag. 5.

preună cu poporul credincios adunați pentru rugă, cu prapori și sunete de clopote; întâmpină pe P. P. S. S. Lor, P. C. prot. I. Pop rostește următoarele cuvinte:

„P. Sfințite, călcați pe urma înaintașilor P. S. Voastre, alui Cristofor, Sava și Gheorghe „statornici în credință”, în fața unuia din cele mai vechi lăcașuri de rugă, în picioare, din Ardeal. Vleatul zugrăvirii lui, 1498 și stâncile mari, semnifică durabilitatea credinții. Această mănăstire a fost o flacără ce nu se stinge și credem, că nu se va stinge nici de acum. In numele sufletelor celor mutați în dreapta credință și a celor de acum, Vă spun: Bine ați venit“.

Răspunde P. S. *Episcop Nicolae* arătând, că emoția amintită, întreagă e și a P. S. Sale care a venit să se roage bunului Dumnezeu să dea pace și mulțumire pe pământul strămoșesc.

Pe o estradă frumos împodobită, sub cerul liber, începe slujba sfintei Liturghii, condusă de P. S. *Episcop Nicolae*. La începutul sfintei Liturghii, P. S. Sa hirotesește într-o proclamație pe C. p. Teodor Ciurus, noul consilier vicarial.

Sfânta slujbă se termină cu parastasul de pomenire a vrednicilor arhieriei, călugări și ctitori ai acestui sfânt lăcaș. Când P. S. Sa rostește cu glas tainic rugăciunea deslegării: „Dumnezeul duhurilor”, parcă vedeai aievea pe toți acești mucenici ai credinței, cum se bucură de praznicul slăvit de acum.

Predica P. S. Episcop Policarp al Ismailului.

Intreaga solemnitate religioasă s'a încheiat cu magistrala predică a P. S. *Episcop Policarp*, care a spus așa:

„Toate le-am socotit nimica, ca să dobândim pe Hristos”; zice ap. Pavel către Filipeni și la fel am socotit nimica ale noastre cari ne-am adunat azi, ca în preajma acestui sfânt lăcaș să simțim pe Hristos mai viu, așa cum viu răsare azi ca din mormânt Mănăstirea Râmețului, prin dumnezeiasca slujbă acum făcută, prin închinarea Stăpânului P. S. *Episcop Nicolae* și prin jertfa necrunță adusă de mâna și rugăciunea Lui.

De azi încolo locul acesta va fi iar loc de rugăciune, unde sufletele însetate vor alerga să bea apa vieții, care să se facă apă săltătoare prin puterea credinții.

Dela începutul creștinismului, locurile sfinte au fost căutate de creștini. Ierusalimul a fost ținta de viață a celor ce nădăjduiau mântuirea în Hristos. Cine a putut, s'a dus să-și topească sufletul în rugăciune, alipindu-și tâmpla de marmora mormântului Domnului Iisus Hristos.

Nu oricui îi este dat să se poată duce până acolo departe și de aceea s'au făcut locuri sfinte prin puterea credinții acelor care murind au câștigat viața, cum au fost Vlădicii și ctitorii locului acesta.

De azi din nou învie locașul de rugăciune Mănăstirea Râmețului, care a rămas o vreme fără revărsare de viață duhoonicească. De azi încolo vântul ce pătrunde prin cheile Râmețului, va duce tămăia rugăciunilor călugărilor până pe valea Mureșului și le va întoarce în Munții Apuseni. Vor veni să coboare Munții la închinăciune aici și se vor urca văile să-și plece inimile prin rugăciuni cucernice penru ei și cei duși din această lume.

Ori unde s'ar afla omul, pretutindeni Dumnezeu acolo este să asculte rugăciunea credinții. Dar sunt totuși unele locuri, unde și când Dumnezeu își pleacă mai adins urechea să asculte rugăciunea noastră. Un astfel de loc va fi de acum iar Mănăstirea Râmețului. Căci cu rugăciunea e așa ca și cu jarul din vatră; dacă poți unul îl împresoară spuza, dacă poți unul lângă altul se încinge focul și dau căldura. Așa se întărește și rugăciunea sufletelor noastre, cu cât suntem mai mulți.

Să nu se turubure inimile voastre că-s pustii locurile acestea. Pustii erau și locurile din Evanghelia de azi, unde nu aveau mulținile la îndemână decât cinci pâini și doi pești. Așa va fi această Mănăstire din Munți și cu cât vor veni mai mulți ca să se roage, cu atât vor prisosi și sfărâmăturile prin ceice vor lua hrană sufletelor lor.

Deci să veniți să plecați genunchii voștri în preajma acestui sfânt locaș și să aduceți și pe ceice n'au gustat bu-nătatea rugăciunilor.

Rugăciunea e cea mai tare putere în lumea această. Când toți din jurul tău n'au cu ce te ajuta, când lumea e neputincioasă, peste toate acestea e puterea lui Dumnezeu. Deci și voi când veți crede, că toți v'au părăsit să știți că mai e o putere sus; pleacă genunchii și te roagă căci nu-i povară pe care rugăciunea să nu o poată delătura.

P. S. *Frate în Hristos*, N'am cuvânt ca să exprim bucuria, pentru binecuvântarea adusă munților. Ei vor păstra eco-ul slujbei făcută azi. Dumnezeu să-ți răsplătească truda adusă pentru poporul credincios dela poalele munților. Hristos să-ți ocrotească viața în slujba Lui și a Neamului, ori unde și ori când. Amin.

După împărțirea anaferei, s'au luat masa în Trapeza Mănăstirii, reparată prin hărnicia starețului ierom. Evloghie Oța. Seara P. P. S. S. Lor și tot clerul, s'au întors la Alba-Iulia.

Despărțirea...

Mulțumit sulletește pentru tot cece a constatat și lucrat în timpul scurt cât i-a fost dat să petreacă între noi, **P. S. Episcop Nicolae Colan**, în ziua de 11 Octomvrie 1942, ora 12, a plecat din Alba-Iulia spre Turda și de acolo mai departe. Momente grele pentru noi, dar ne mângăiam văzând bucuria cu care se reîntoarce la frații noștri și fiii sufletești ai P. S. Sale.

Insoțit de P. C. vicar prot. Al. Baba, P. S. Sa sosește la Turda unde este așteptat de autoritățile și personalitățile orașului, cu cari ia masa în casa P. C. prot. A. Gliga. În timpul mesei își fac apariția cei doi ierarhi gr. cat. P. P. S. S. Lor Iuliu Hosu și Alexandru Rusu, cari veneau în Țară asemenea cu pașaport. Inalții ierarhi s'au îmbrățișat îndelung pe pământul românesc și după ce s'au întretinut cu cei prezenți P. P. S. S. Lor au plecat spre Blaj.

P. S. nostru *Episcop Nicolae* a plecat apoi, însoțit de toți cei prezenți spre Feleac. De aici e urmărit cu ochii până ce intră în Reședința ce-L aștepta cu atâta nădejde de mângăiere și credință.

14 Octomvrie 1922.

Ziua Incoronării, la Alba-Iulia a regilor întregitori de țară. *Ferdinand I cel loial și Maria regina României.*

Cuvintele lui Grigore Filipescu, adresate la 15 Februarie 1915 Regelui Ferdinand se împlinesc:

„Vei fi cel mai mare Voevod al Țării, împodobindu-te cu titlurile lui Mihai Viteazul, Domn al întregului Ardeal, al Țării Românești și al Moldovei, adăogând pe deasupra strălucirea purpurii regale; sau răpus în cel mai suprem avânt de vitejie al neamului, vei fi totuși sfințit ca erou național.

De nu va fi nici una nici alta, grozav mă tem că nici praf nu se va alege de țară și de dinastie!

De aceia mărirea ce fi-o urăm, Sire, este: **SĂ TE INCORONEZI ÎN ALBA-IULIA, SAU SĂ MORI PE CÂMPIA DELA TURDA...**“

Ferdinand I devenise cel mai mare Voevod al tuturor Românilor și se încorona la Alba-Iulia, cetatea sfântă a Unirii.

Azi, după două decenii dela această măreață sărbătoare, prin care s'a consacrat în fața lui Dumnezeu și a oamenilor un fapt istoric epocal, ne putem întreba, de ce au biruit toate greutățile, toate ispitele și toată cumplita mizerie a lungilor ani de război, a nesfârșitelor secole de impi-

lare, când asupra neamului întreg apăsau amenințări atât de mari, venite dela dușmanii noștri cei mai neîmblânziți.

Răspunsul se îmbie singur.

Am biruit fiindcă scopul pentru care luptăm era mareț, drept și în armonie cu cele mai justificate aspirațiuni ale națiunii noastre: elita spiritualității neamului și marea masă credeau, luptau și sufereau pentru același sfânt ideal: *unirea tuturor fraților, în aceleași hotare, sub același domnitor.*

Am biruit fiindcă dinastia și conducătorii Statului n'au fost decât executorii voinței naționale și a poruncilor venite din miile de morminte a celor ce pieriseră pentru același scump ideal: *unirea tuturor Românilor.*

Ziua de 14 Octomvrie ne amintește de epopeia trecutului nostru, consfințită prin încoronarea celor doi suverani.

Ea ne silește să ne gândim la cele două decenii din urmă și să deschidem larg ochii asupra prezentului.

Ea ne arată calea viitorului.

Ion Berciu

Consilierul eparhial Dr. Sebastian Stanca

O personalitate deosebit de impunătoare a vieții noastre bisericești este, fără îndoială, **PROTOERUL STAVROFOR DR. SEBASTIAN STANCA, CONSILIER EPARHIAL.**

P. C. Sa, după 35 de ani de muncă rodnică și având vârsta de 63 de ani, după legile țării, a trebuit să treacă la pensune, pe data de 1 Iulie a. c.

Fiind încă în plenitudinea puterilor sale fizice și intelectuale, autoritatea sa bisericească a crezut că-l poate menține și mai departe în serviciul activ al Bisericii și de aceea a amănât să dea un caracter de publicitate unui act, prin care se încheie o activitate de un mare și real folos pentru neamul nostru.

Astăzi, când pensionarea P. C. Sale este un fapt împlinit și definitiv și când am avut norocul deosebit de-a avea în mijlocul nostru pe **PREA SFÎNTITUL EPISCOP NICOLAE** al Eparhiei noastre, săvârșim nu numai un simplu act de deferență, ci o sfântă datorie, vorbind, în acest loc, despre viața, meritele și vrednicia părintelui Sebastian Stanca.

Pr. dr. Sebastian Stanca s'a născut la 17 Octombrie 1878, în comuna Petroșani, jud. Hunedoara, dintr'o familie preoțească pe care a binecuvântat-o Dumnezeu, nu numai cu mulți, ci totodată și cu valoroși copii.

Gimnaziul l-a făcut la școala germană din Sebeș-Alba, iar liceul și bacalaureatul la liceul „Saguna” din Brașov.

După trei ani de studii la „Seminariul Andreian” din Sibiu (1898—1901), a urmat cursurile Facultății de litere dela Universitatea din Budapesta (1901—1905), trecându-și doctoratul la Universitatea ungurească din Cluj, în 1910.

În viața bisericească a intrat la 23 Iunie 1907, fiind ales paroh al parohiei Vulcan, jud. Hunedoara, unde a rămas până la 2 Februarie 1911. Din acest post a trecut, tot prin alegere, ca paroh al parohiei Sebeș-Alba, funcționând în această calitate până la 30 Aprilie 1922.

Între timp s'a organizat Sfânta Episcopie a Vadului, Feleacului și Clujului și P. C. Sa a fost chemat, cu titlu provizor, în postul de Consilier eparhial. Dela 1 Mai 1922 și până la 1 Septembrie 1940 a funcționat cu titlu definitiv în calitate de consilier eparhial referent, în Cluj, iar dela această dată începând și până a 1 Iulie 1942, ea refugiat, la Vicariatul din Alba Iulia.

În 1922 a fost hirotesit de protoiereu, iar în 1930 a primit distincțiunea de stavrofor din partea Episcopului Nicolae Ivan, ctitorul Eparhiei Clujului.

Pe durata ciclului legislativ 1933—1937 a fost ales senator al județului Cluj, în Parlamentul Țării.

Pentru merite a primit următoarele decorații:

1. Coroana României în gradul de cavaler, 1922;
2. Aceeași pentru servicii în slujba C.F.R., 1923;
3. Răsplata muncii cl. I. merite bis. 1925;
4. Aceeași pentru activitate culturală, 1930;
5. Vulturul României, ca parlamentar, 1933;
6. Ordinul Regele Ferdinand în grad de cavaler, 1936.

A fost membru al diferitelor societăți bisericești, culturale, economice, ca Astra, Soc. Ort. N. a Femeilor Române, Banca „Vatra”, Casa Clerului etc.

Este președintele Asociației Clerului „A. Saguna”, despărțământul Cluj, președinte al Uniunii foștilor internați politici, membru al Congresului național bisericesc și al celui mitropolitan, membru al Adunării Eparhiale Cluj etc.

P. C. Sa este autorul a 34 lucrări, unele cu caracter literar (dramă, comedie), altele cu caracter istoric și bisericesc, fiind binecunoscut și apreciat ca scriitor.

Mai mult însă decât aceste drepturi și obligațiuni personale, dobândite prin strădania pilduitoare a vieții sale, o valoare deosebită reprezintă contribuția preotului dr. Sebastian Stanca pentru organizarea Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, pentru ridicarea prestigiului preoțimii ardelenice și pentru întărirea ortodoxiei românești în Ardeal.

Aceste sunt 3 capitole de-o importanță fundamentală pentru caracterizarea corespunzătoare a activității sale publice și ele trebuie să formeze temelia unui studiu biografic special. Aici vom schița numai unele caracteristice ale muncii îndeplinite în decursul celor 35 de ani de activitate binecuvântată, pentru ea să apară cât mai bine luminată personalitatea sa.

Fiind colaborator dela început, al marelui episcop Nicolae Ivan, ca asesor (consilier referent) al secției bisericești din consistorul diecezan (consiliul eparhial), a luat parte activă și determinantă la toate acțiunile de plămădire și progres ale Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului ce s'a înființat în 1919, cu reședința în Cluj, fără să fi avut la început nici o avere sau organizare bisericească proprie.

Priecerea și râvna dovedită într'un lung șir de ani, l-a împus astfel, după moartea primului episcop al acestei Eparhii, și până la ocuparea scaunului episcopesc de P. S. S. Episcopul Nicolae Colan, ca președinte al Consiliului Eparhial.

Și în această calitate numai modestia și bunele intențiuni l-au întrecut zelul de conducător bisericesc înțelept.

„Condiția principală însă și pentru preotul de astăzi este păstrarea demnității sale morale, care singură poate compensa

toate celelalte lipsuri, pe care le-ar avea”, — spune P. C. Sa în lucrarea tipărită în 1937 și intitulată: „**DEMNIȚATEA PREOTULUI**” (p.5).

Înșirând defectele care ar putea întuneca această demnitate morală preoțească, drept corolar arată că „premergând noi cu exemplul, să se îndrepte mai ales starea din afară a preoților noștri... pentruca demnitatea personală a preoților noștri să se refacă tot mai mult”, căci împrejurările s'au schimbat și ziua de mâine va putea trece vertiginos peste noi, „nesocotindu-ne și înlăturându-ne” (p. 14).

Pr. Stanca și-a înțeles deci după cuviință îndatorirea de a fi „exemplu” pentru personalul bisericesc și prezentând „demnitatea morală” a preotului ca o însușire principală a idealului pe care trebuie să-l urmeze cuvintele izvorâte dintr'o conștiință adevătată și dintr'o pildă a ceea ce trăiește, formează o profecție de care e bine să se țină seamă în preajma vremilor ce bat la ușă, mai ales „că stăpânirile întunericului sunt încă multe, pândind în cele patru vânturi, cu gând de destrămare”. (id. Carmen Saeculare, p. 19).

Ca exponent al acestei concepții despre rostul preotului în viața neamului, evident a avut de suferit atât în timpul războiului din 1914—1918, fiind internat la Sopron dela 28 August 1916 până la 17 Februarie 1917, cât și după evenimentele din 30 August 1940, când a trebuit să se refugieze din Cluj.

O mărturie mult grăitoare a acestei pagini din viața sa este lucrarea: „**Contribuția preoțimii române din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului**”.

În privința întăririi ortodoxiei românești în Ardeal, Părintele Stanca, întrezărind dela începutul activității sale preoțești marea primejdie a desbinării neamului nostru în grupe confesionale, sau chiar sectare, a ridicat vălul depe multe taine ale trecutului românesc, scriind o serie de lucrări în care a prezentat binefacerile Bisericii ortodoxe naționale și necesitatea unității religioase.

Vremurile viitoare vor da cu siguranță dreptate și în această privință tezei susținute de P. C. Sa.

Această scurtă prezentare a unei bogate activități de preot și intelectual ar fi însă incompletă, dacă nu s'ar spune câteva cuvinte și despre însușirile mai intime ale individualității părintelui consilier Stanca.

A fi om intelectual, cu bogate resurse pentru viața publică, este fără îndoială un titlu impunător.

Și P. C. Sa are acest titlu, după cum rezultă din datele prezentate.

A fi un preot „cu frica lui Dumnezeu” și cu respect față de comandamentul moral impus de învățătura creștină și ordonarea bisericească, este o calitate care ridică valoarea omului înzestrat cu ea.

Pr. Seb. Stanca este o pildă vie a unui astfel de preot.

Dar P. C. Sa mai are ceva, ce are darul de a îmbina armonie aceste două însușiri distinctive ale unui adevărat caracter, făcându-l atrăgător și plin de farmec.

Este lipsa în mod voit și conștient, a oricărui orgoliu și mândrii. O asemenea însușire este un dar cereșc primit numai de puțini muritori și aceia care o au sunt adevăratele ființe alese ale omenirii.

Părintele dr. Sebastian Stanca, pe drept cuvânt, face parte dintre aceste ființe pe care-i stimezi și iubești pentru valoarea lor intrinsecă.

Pr. Nicolae Vasiliu

O distincție binemeritată.

Cu prilejul ieșirii la pensie a P. C. S. dr. Sebastian Stanca, consilier referent, Consiliul plenar al Vicariatului, sub președinția P. S. Sale Episcopului nostru Nicolae al Clujului, în ședința sa din 8 Octombrie a. c., a adus următoarea hotărâre:

„Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului, Vicariatul Alba-Iulia, luând act de pensionarea P. C. Sale Protolereului Stavrofor Dr. Seb. Stanca, consilier referent, drept semn al prețurii activității Sale pe teren bisericesc și cultural național, îl proclamă consilier onorar pe viață al acestei Eparhii și ca un omagiu netrecător pentru lucrările Sale științifice și literare, îl va publica, pe spesele Eparhiei, într'un volum toate lucrările referitoare la Biserica, însoțindu-le cu biografia P. C. Sale”.

Consilierul Dr. Seb. Stanca, mânuitor al condeiului

Voia lui Dumnezeu a fost ca trecerea în statul pensionar al P. c. prot. stavofror Dr. Seb. Stanca, consilier eparhial al Episcopiei noastre, să aibă loc tocmai în aceste împrejurări grele, când Eparhia recunoscătoare nu-și poate manifesta în toată plenitudinea ei, sentimentele de adâncă stimă și mulțumire pentru tot ce a realizat în folosul ei.

Am avut în schimb fericirea ca acest pas al vieții P. C. Sale să fie onorat de însăși prezența P. S. nostru Episcop Nicolae Colan care — în ședința Consiliului plenar vicarial din 8 Octombrie 1942 — i-a, adus toată recunoștința unei munci de consolidare a Bisericii noastre.

Intr'adevăr dacă privim viața și activitatea acestei distinse personalități, în câmpul evanghelic și mai ales al Eparhiei Clujului, trebuie să mărturisim, că realizările multiple cum și puterea de muncă ce-l caracteriza, îl ridică în șirul ctitorilor Vlădiciei noastre. Istoria nepărtinitoare va confirma și mai mult, acest adevăr.

Lăsând altora prezentarea iconei vieții și activității practice ori unde a fost chemat să slujească, mă voi mărgini să schițez una din multele laturi de activitate rodnică: *Activitatea literară și publicistică*. Zic să schițez, întrucât roadele acestei activități sunt atât de bogate, încât urmează să fie înșirate în întregime, cu alte prilejuri mai fericite.

Inzestrat de Dumnezeu cu darul scrisului ușor, cu pasiunea de a descoperi din mușegaiul hârtiilor îngălbenite, poruncile prezentului și mai ales vajnic apărător al dreptei credințe; tot timpul a folosit aceste daruri cu opete ce vor vorbi mereu despre o dăruire pentru posteritate.

Încă din tinerețe intră pe scena publicistei, ca redactor la „Poporul Român” din Budapesta (1903-1905), la „Telegraful Român” din Sibiu (1906), la „Lupta” din Budapesta (1907), la „Glasul Ardealului” din Cluj (1927—1932) și totdeauna un continuu colaborator la diferite reviste importante și ziare, ca: „Revista Teologică”-Sibiu, „Luceafărul”-Budapesta, „Națiunea”-Cluj, „Familia Română”-Cluj, etc.

Ceeace evidențiază însă puterea mânuirii condeiului, constituie operele multiple ce-i poartă numele cu vrednicie. Scrisul acesta este întemeiat pe convingerea, că servește cauza Bisericii și a Neamului deopotrivă. Așa se explică lucrările apărute în diferitele ramuri literare, ca teologie, istorie, literatură, teatru și chiar traduceri.

Inceputul cel mai serios îl face cu studiul despre: »Timotei Cipariu«, teză de doctorat la 1910, căruia îi urmează „Pocăitii” și apoi o serie întreagă de lucrări valoroase, ca: „Preoțimea și politica”, studiu 1926; „Biserica ort. din Sebeș”, Cluj 1928; »Biserica ort. din Cluj», Cluj 1929; „Valoarea religioasă morală a Legii de organizare bisericească”, Cluj 1946; „Mănăstirea dela Râpa-Râmet”; „Contribuția preoțimii din Ardeal la războiul pentru întregirea neamului”; „Episcopia ort. rom. a Vadului, Feleacului și Clujului”; „Vasile Moga”, monografie istorică; „Șematismul istoric al Eparhiei Clujului”; „Propaganda unirii în Munții Apuseni”; „Ioan Moga, teologul” și în fine alte 20 lucrări și 12 traduceri.

Am lăsat la urmă contribuția literară desfășurată atât de intens în sânul Eparhiei noastre, în calitate de primredactor al „Renașterii”, dela întemeierea ei și până în 1927. În tot acest timp dragostea și interesul purtat preoțimii, s'a vădit în scrisul P. C. Sale, astfel că locul câștigat în sufletul acestei preoțimi, este veșnic și prețuit.

În același timp a știut să îndrumă și sufletul popoului nostru dreptcredincios dela sate, prin povețele folositoare din calendarul „Clujul românesc”, ce an de an apărea la Cluj — iar apoi la Alba-Iulia — datorită tot scrisului P. C. Sale.

Când se va scrie istoria literaturii bisericești, scri-

sul P. C. prot. stavofror Dr. Seb. Stanca va trebui înșirat, pe bună dreptate, în șirul marilor literați ce strălucesc pe paginile vieții noastre bisericești.

Pomenind această frumoasă activitate a P. C. Sale, ne facem ecoul preoțimii noastre — pe care atât de mult a iubit-o și care tot așa îl iubeste — și-i dorim anii odihnei, cu sănătate și îndelungat în zile pentru a desăvârși cununa operei literare prin noi și bogate creații.

Prot. T. Ciuruș

PARTEA OFICIALĂ

No. 5879—1942.

COMUNICAT

În legătură cu comunicatul nostru Nr. 2762 a. c. publicat în „Renașterea”, privitor la deschiderea școlii de cântăreți bisericești în Alba Iulia, prin aceasta aducem la cunoștința P. P. C. C. protopop și preoți că s'au stabilit următoarele condițiuni de primire.

1. Cererile de înscriere se primesc până la data de 28 I. c.

2. La cerere se va alătura, pe lângă actele necesare, o declarație, semnată și de părinții elevului, că va achita, la termen, întreaga taxă de întreținere;

3. Taxa de întreținere este de 16.000 lei pentru anul școlar întreg, fiind plătită în 3 rate: la înscriere 5000 lei, la 10 Ianuarie 5000 lei și la 1 Aprilie 6000 lei.

Pe lângă aceasta va aduce fiecare următoarele alimente: 120 Kgr. grâu, 50 Kgr. porumb, 50 Kgr. cartofi, 10 Kgr. fasole, 100 bucăți ouă, 4 kg. untură. Alimentele se vor preda în 2 rate egale: la înscriere și la 10 Ianuarie 1943.

4. Ca haine se vor aduce: două schimburi, haine de pat (străjac sau saltele, plapomă, 1 perină mare cu 2 fețe de perină, 2 cearceafuri, 2 fețe pentru plapomă, 3 ștergere, cuțit, furculiță, lingură, 2 farfurii și 1 ceașcă, apoi 2 perechi de încălțăminte și un costum național.

Toți elevii sunt interni.

Deschiderea anului școlar va fi la 1 Noembrie a. c.

Alba Iulia, din ședința Consiliului Vicarial ținută la 3 Octombrie 1942.

Președinte:
Vicar, Al. Baba

Secretar:
Prot. T. Ciuruș

Nr. 505/1942 prot.

CONCURS

Se publică concurs pentru întregirea parohiei cl. II Heria, din protopopiatul Luduș, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat,
2. Casă parohială, supraedificii gospodărești și 1150 stj. grădină.
3. Sesiune parohială 30 jug. 597 stj.
4. Stola îndatinată.

Candidații vor înainta cererea cu documentele nece-

sare Ven. Vicariat în Alba Iulia în termenul fixat și cu prealabila noastră încuviințare se vor putea prezenta în parohie, pentru a se face cunoșcuți credincioșilor.

În înțelegere cu Consiliul parohial din Heria.

Luduș, 15 Sept. 1942.

Protopop, R. Popa

5—5

OFICIUL PROTOPOPESC
ORT. ROMÂN, AIUD
Nr. 410/1942.

CONCURS

În conformitate cu ord. Vicariatului Nr. 2976/1942 se publică concurs, cu termen de 30 zile, pentru parohia de cl. III Valea Uzii cu filiile sale, din Protopopiatul Aiud. Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat.
2. Contribuția de cereale (cca. 50—40 ferdele anual) dela credincioși.
3. Onorariile stolare obișnuite.

Concurenții își vor înainta cererile în termen, pe adresa Vicariatului din Alba Iulia și pe lângă preavizul Of. prot., se pot prezenta în parohie, pentru a face cunoștință cu credincioșii.

În înțelegere cu Consiliul parohial,

Aiud, la 1 Sept. 1942.

Protopop: Iosif Pop ss.

1—1

No. 5967—1942.

CONCURS

La Vicariatul ort. român din Alba-Iulia, sunt vacante:

1. un post de șef de serviciu fără gradații;
2. un post de impiegat cu 2 gradații.

Pentru ocuparea lor se publică concurs, în conformitate cu ordinul circular Nr. 2739/1940 Cons. Eparhial Cluj și prevederile Codului Funcționarilor publici „Regele Mihai I” referitoare la funcționarii administrativi.

Concursul se va ține în ziua de 31 Octombrie a. c. la Centrul Vicariatului din Alba Iulia, iar preoții candidați își vor înainta actele cerute de legile în vigoare, până la 25 Octombrie a. c.

Alba-Iulia, 15 Oct. 1942.

Președinte:
Vicar, Al. Baba

p. Secretar:
Prot. T. Ciuruș